

Bijlage 1 Regioarrangement Groene Metropoolregio

Dit regioarrangement beschrijft de ambities, doelen en opgaven voor de fysieke leefomgeving in de groene metropoolregio. Al gemaakte keuzes in bijvoorbeeld de verstedelijkingsstrategie zijn hierin opgenomen; nieuwe ruimtelijke opgaven en te maken keuzes worden geagendeerd. Het bevat geen nieuw beleid. Dit regioarrangement is een vervolg op de door de raad aangenomen verstedelijkingsstrategie (verstedelijkingsconcept ANFV). Het regioarrangement vormt de basis voor het NOVEX ontwikkelperspectief voor de NOVEX regio FoodValley-Groene Metropoolregio, dat weer de basis vormt voor het NOVEX verstedelijkingsprogramma dat eind 2023 gereed moet zijn. Uiteindelijk zal in 2024 de NOVEX uitvoeringsagenda voor FoodValley-Groene Metropoolregio gereed moeten zijn.

Toelichting

Het rijk maakt eind 2023 met alle provincies afspraken over hoe zij, in gezamenlijkheid met andere overheden, opgaven op het gebied van wonen, bereikbaarheid, energie, economie, landbouw en natuur, ruimtelijk kunnen inpassen. Het rijk vraagt provincies hiervoor een ruimtelijk voorstel te doen. De provincie Gelderland heeft besloten haar ruimtelijk voorstel vanuit haar zeven regio's op te bouwen via net zoveel regioarrangementen. Eén van deze zeven regioarrangementen is het regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Namens en in samenwerking met alle achttien gemeenten, de provincie en de waterschappen heeft de Groene Metropoolregio deze uitvraag uitgevoerd in de eerste helft 2023. De raden zijn hier o.a. via bijeenkomsten ook over geïnformeerd.

De Groene Metropoolregio is samen met de regio Foodvalley één van 16 NOVEX-gebieden in Nederland. Er zijn NOVEX-gebieden aangewezen waar grote ruimtelijke transitie vragen om een apart ontwikkelperspectief. Dit ontwikkelperspectief stellen Rijk en regio samen op. Dit regioarrangement vormt de input voor het NOVEX verstedelijkingsprogramma en zal in 2024 leiden tot een concrete NOVEX uitvoeringsagenda.

Het regioarrangement Groene Metropoolregio beschrijft de ambities, doelen en opgaven voor de fysieke leefomgeving rondom de hoofdogaven energie/economie, verstedelijking/wonen (incl. mobiliteit) en landelijk gebied.

De Groene Metropoolregio heeft als belangrijke basis de verstedelijkingsstrategie gebruikt, die zij samen met de regio Foodvalley, de provincies Gelderland en Utrecht, de waterschappen en het Rijk heeft opgesteld en in 2022 door alle gemeenteraden in onze regio is vastgesteld. De verstedelijkingsstrategie gaat over de ruimtelijke opgaven wonen, mobiliteit, economie en leefomgeving richting 2030 en verder. Het regioarrangement kijkt nog breder en kent drie belangrijke uitbreidingen, te weten:

- 1) landelijk gebied,
- 2) circulaire economie,
- 3) energie.

Deze thema's waren nog onvoldoende uitgewerkt in de verstedelijkingsstrategie en zijn onderdeel van de uitvraag van het Rijk aan de provincies. Voor deze thema's zijn

bestaand beleid en afspraken als uitgangspunt meegenomen en verder agenderend meegenomen in het regio-arrangement.

Wat betekent dit voor de gemeente Wijchen?

Het regioarrangement is agenderend en signaleert de kansen en knelpunten voor ruimtelijke opgaven in de regio. Bestaand lokaal beleid en bestaande visies zijn hiervoor input geweest. Vanuit het Rijk en provincies worden tevens principes meegegeven hoe om te gaan met toekomstige opgaven. Met het vaststellen van het regioarrangement verandert er geen lokaal beleid. Het signaleert wel waar ook voor de gemeente Wijchen kansen en knelpunten gaan ontstaan voor toekomstige ontwikkelingen en voor toekomstige samenwerkingen. Hieronder gaan we op een aantal van deze ontwikkelingen in.

Het College ziet in dat in onze gemeente veel te gebeuren staat op ruimtelijk vlak. In het gebied tussen Wijchen, Beuningen en Nijmegen-west staan veel toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen gepland, zoals woningbouw, de intensivering en potentiële uitbreiding van Bijsterhuizen, de noodzakelijke uitbreiding van het recreatief uitloopgebied, ruimte voor meer energieopwekking, aanpassing van het (grond)watersysteem i.v.m. de klimaatverandering, en meer.

Verstedelijking

Op het gebied van economie en duurzaamheid liggen er kansen voor onze gemeente om onze (bouw) industrie blijvend te vergroenen door de inzet van o.a. waterstof en duurzame elektriciteit. In dit regioarrangement staan de ambities vanuit de RES 1.0 verwerkt. De RES 2.0 is nog in de maak en zal op termijn ook plek krijgen in de verdere planvorming. In het regioarrangement staat dat we zuiniger om moeten gaan met de ruimte op bestaande bedrijventerreinen. Dat laatste thema zal de komende twee jaar onderwerp van verder uitwerking zijn als de provincie het regionaal plan werklocaties (RPW) zal herijken. Dit kan van invloed zijn op de herschikking van bedrijventerreinen en een eventuele uitbreiding van Bijsterhuizen.

Ook na 2030 blijkt er uit onderzoek nog behoefte lijkt te zijn aan extra woningen in Wijchen. Wijchen is zoekgebied voor verdere regionale groei van het aantal woningen na 2030. Tot 2030 zijn er met de woondeal afspraken gemaakt over de nieuw te bouwen woningen in Wijchen, zoals Wijchen-West en Huurlingsedam. Hoeveel woningen na 2030 erbij gebouwd moeten worden is tegen die tijd afhankelijk van de meest recente woningbehoefte, maar ook van randvoorwaarden als voldoende elektriciteitscapaciteit (netcongestieproblematiek) en bereikbaarheid. Groei van het woningaantal na 2030 past tevens bij ons strategisch kompas. Factoren die een rol spelen bij het bepalen van die woningbouwlocaties en de aantallen woningen zijn o.a. de bereikbaarheid, de beschikbaarheid van energie (RES 2.0) en de geschiktheid van de locatie (zoals bodem- en watergesteldheid). Het raakt daarmee direct aan issues als de verbreding van de A50, extra snelfietsroutes (o.a. richting Oss) en de mogelijke realisatie van HUB/ treinstation Wijchen-West. Komend jaar zal de GMR naar alle waarschijnlijkheid een regionaal mobiliteitsplan opstellen waar wederom voor geldt dat Wijchen moet weten wat het in de toekomst wil op het vlak van mobiliteit.

Landelijk gebied

Voor het landelijk gebied zijn nog veel randvoorwaarden vanuit het rijk en de provincie onduidelijk. In het regioarrangement staat dat er in het kader van klimaatadaptatie en een goede toekomstige waterhuishouding veel maatregelen nodig zijn die ingrijpen op de huidige functies in het landelijk gebied. Daarvoor staan provincie en waterschap aan de lat. Delen van ons landelijk gebied moeten in de toekomst wellicht natter worden om daarmee een waterbuffer te krijgen om droge periodes te kunnen doorstaan. Hierdoor zal de bestaande manier van boeren op die plekken moeilijker worden voor sommigen. Ook staan projecten in het kader van natuur- en landschapsontwikkeling op stapel, zoals het herstel en ontwikkeling van de rivierduinen. De toename van het aantal inwoners in onze regio leidt ook tot een grotere behoefte aan recreatief gebied, ook omdat de bestaande natuurgebieden in de regio overbelast raken door de vele bezoekers. Op de kaart staat dit uitgangspunt verbeeld als de 'groene mantel Rijk van Nijmegen'. Wethouder van Bronkhorst is bestuurlijk trekker voor dit project. Naast al deze ontwikkelingen bestaat sinds juli de mogelijkheid dat er veehouders in onze gemeente vrijwillig kunnen stoppen met hun bedrijf. Dit in het kader van de vrijwillige uitkoopregeling van het rijk. Die willen dan op die plek iets anders gaan doen op hun terrein. Maar wat passend is op die specifieke plek moet – gezien alle andere opgaves – ook opnieuw bekeken worden.

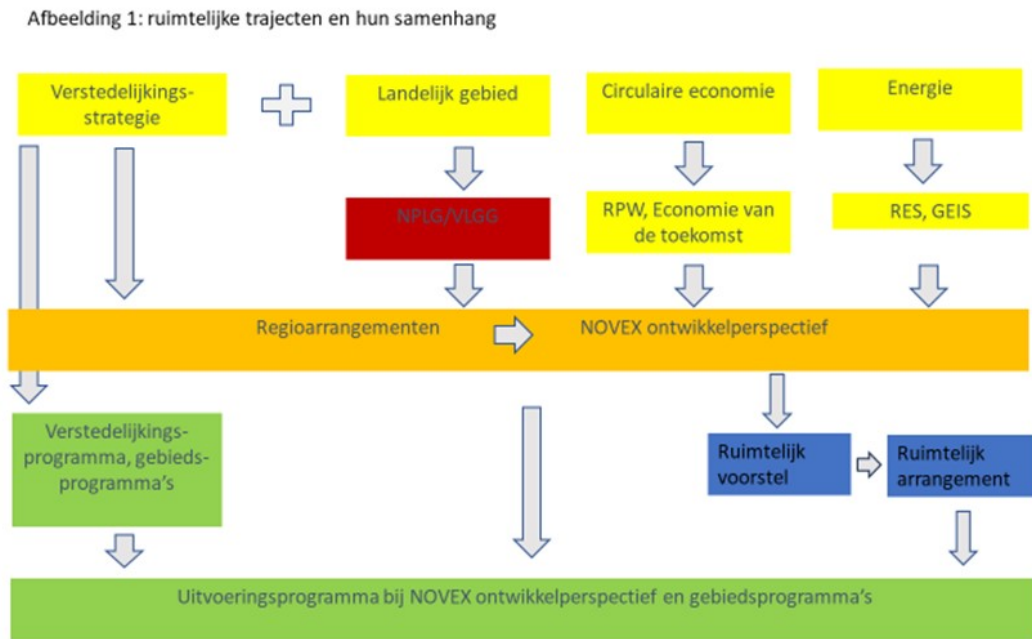
Dit zijn allemaal ontwikkelingen die impact hebben op ons landelijk gebied, maar die nog niet voldoende uitgewerkt zijn. De GMR anticipeert hierop door een concreet perspectief voor het landelijk gebied en haar bewoners en ondernemers te gaan maken. Wethouder Thonen van de gemeente Druten zal hier onder andere bestuurlijk trekker van worden. Daarnaast stelt de GMR voor om een gebiedsproces te starten in het landelijk gebied bij Druten (deels ook in Wijchens en Beunings gebied) waarin alle betrokkenen kunnen meedoen om te komen tot concrete toekomstgerichte plannen voor bijvoorbeeld kringlooplandbouw of alternatieve verdienmodellen voor boeren passend bij de ruimtelijke opgaves in het gebied. Er komen grote veranderingen aan in het landelijk gebied en het starten van een gebiedsproces om het belang van Wijchen en haar inwoners hierin te kunnen behartigen is een goede stap voor ontwikkelingen en financiering ervan in de toekomst.

Dit gebiedsproces en de verdere uitwerking van de hierboven genoemde 'groene mantel rijk van Nijmegen' hebben raakvlakken met de door de Gemeenteraad aangenomen motie 'Ons buitengebied biedt kansen'. Hiermee beantwoordt het College nog niet de motie, maar geeft aan dat er regionaal aandacht voor is en Wijchen daar zowel ambtelijk als bestuurlijk bij betrokken is.

NOVEX en andere ruimtelijke trajecten

De Groene Metropoolregio en de regio Foodvalley zijn door het Rijk aangewezen als gezamenlijk NOVEX-gebied en maken daarmee rechtstreeks afspraken met diverse ministeries over de grote ruimtelijke opgaven. De zestien NOVEX-gebieden in Nederland vragen vanwege de grote ruimtelijke opgaven en transitie om een apart ontwikkelperspectief. Dit NOVEX ontwikkelperspectief is een (niet verplicht) interbestuurlijk programma op basis van de Omgevingswet en verbindt onze regionale opgaven rechtstreeks aan de (22) nationale programma's van het Rijk. Ook het NOVEX ontwikkelperspectief bouwt voort op de verstedelijkingsstrategie. Het regioarrangement

vormt voor de Groene Metropoolregio de inbreng voor het gezamenlijke NOVEX ontwikkelperspectief. In afbeelding 1 worden de ruimtelijke trajecten waar de Groene Metropoolregio aan werkt en/of indirect bij betrokken is, en de samenhang tussen de trajecten weergegeven. Een nadere toelichting is opgenomen achteraan deze informatienota.

Beoogde impact

De Groene Metropoolregio heeft het regioarrangement als kans aangegrepen om alle ruimtelijke opgaven in beeld te brengen. Voor de ene opgave is dit al verder uitgewerkt, dan voor een andere opgave (De RES 2.0 bijvoorbeeld is nog in ontwikkeling). Het regioarrangement helpt om als samenwerkende overheden (rijk, provincie, waterschappen en gemeenten) ruimtelijke keuzes voor te bereiden en (versnelt) uitvoering mogelijk te maken. Het brengt in beeld wat onze gezamenlijke ambities zijn, waar deze elkaar raken en waar het schuurt. Zo kunnen we, ieder vanuit onze eigen rol, betere afwegingen en keuzes maken over het gebruik van en de investeringen in de beperkte ruimte die we hebben. Het doel is om te komen tot een gedragen samenhangend beleid, waarmee de GMR, de samenwerking van 18 gemeenten in dezelfde regio, ondanks de schaarste van de ruimte en de grootte van de opgave, groeien in balans.

De GMR heeft inmiddels een gedeeld toekomstbeeld van de regio in 2030 en verder. Ze weten steeds beter welke investeringen en randvoorwaarden daarvoor nodig zijn. Dit heeft geleid tot betere bekendheid bij met name de rijksoverheid en daarmee tot investeringen in gemeenten binnen de Groene Metropoolregio (optellend tot ca. 450 miljoen) in de afgelopen drie jaar.

Financiën

Er worden in dit regioarrangement geen afspraken gemaakt over concrete financiële bijdragen van de provincie aan projecten. Het regioarrangement is inbreng voor het

NOVEX ontwikkelperspectief en de uitvoeringsagenda die daarbij hoort. Daarin kunnen deze afspraken met het rijk en de provincie wel gemaakt worden. Voor het realiseren van de regionale ruimtelijke opgaven is namelijk extra financiële inzet nodig. Indien nadere uitwerking in de gebiedsprogramma's en via gebiedsprocessen wordt opgenomen in lokaal omgevingsbeleid en begrotingsconsequenties heeft, zal de uitwerking vergezeld gaan met een begrotingswijziging.

Vervolgproces: beleid en uitvoering

De provincie Gelderland gebruikt de zeven regioarrangementen als inbreng voor het ruimtelijk voorstel dat zij aan het rijk doet. De besluitvorming in Provinciale Staten hierover zal in december 2023 plaatsvinden. Daarna volgt een periode waarin rijk en provincie afspraken maken over de uitvoering.

Omdat onze regio al een verstedelijkingsstrategie heeft gemaakt (met bijbehorende afspraken), zijn wij al bezig om deze uitvoering te agenderen in een zogenaamd verstedelijkingsprogramma. Deze zal eind 2023 gereed zijn. Deze zal vervolgens cyclisch (jaarlijks) worden aangevuld tot een NOVEX-uitvoeringsagenda. Zoals aangegeven vormt voor de Groene Metropoolregio het regioarrangement hier de inbreng voor.

Gebiedsprogramma's en gebiedsprocessen

Via gebiedsprogramma's en in gebiedsprocessen gaan we in GMR verband aan de slag met het regioarrangement. De samenwerking in de gebiedsprogramma's biedt de mogelijkheid om lokale vraagstukken (boven)regionaal te agenderen en op te pakken. De gebiedsprogramma's en processen zijn voorbereidend en faciliterend. Gemeenteraden besluiten over de daadwerkelijke doorvertaling in lokaal omgevingsbeleid en de daarvoor benodigde gemeentelijke investeringen.

Voor Wijchen zijn twee gebiedsprocessen de komende tijd van belang:

1. Gebiedsproces gebied om Nijmegen op de kaart verbeeld als ruimtelijke puzzel
2. Gebiedsproces landelijk gebied tussen Wijchen, Druten en Beuningen

Overzicht ruimtelijke trajecten Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Wat	Waarover	Door/met wie	Wanneer af (huidige planning)*
Verstedelijkingsstrategie (VS) en -afspraken (VA)	Strategie en afspraken over hoe om te gaan met verstedelijking in de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley. Vanuit vier bouwstenen: wonen, leefomgeving, mobiliteit en economie. Motto "Meer landschap, meer stad".	Groene Metropoolregio, regio Foodvalley, Rijk, provincies (Gelderland en Utrecht), waterschappen	November 2022
Verstedelijkingsprogramma (VP)	Maatregelen om VS en VA tot uitvoering te brengen.	Groene Metropoolregio, regio Foodvalley, Rijk, provincies (Gelderland en Utrecht), waterschappen	November 2023
Regioarrangement (RA)	Gezamenlijk perspectief op Natuur & Landbouw, Energie & (Circulaire) economie en Leefbare steden en dorpen (wonen, mobiliteit, toerisme, cultuur & erfgoed). Provincie gebruikt de 7 regioarrangementen voor het ruimtelijk voorstel.	Provincie Gelderland, Groene Metropoolregio, waterschappen	December 2023
Ruimtelijk voorstel (RV)	Voorstel van provincie aan Rijk over hoe om te gaan met de schaarse ruimte in het licht van vraagstukken zoals benoemd in RA.	Provincie Gelderland, op basis van zeven regioarrangementen, Provinciale agenda en coalitieakkoord 2023-2026	Najaar 2023
Ruimtelijk arrangement	Afspraken tussen Rijk en provincie over hoe om te gaan met de schaarse ruimte in het licht van vraagstukken zoals benoemd in RA.	Provincie Gelderland en Rijk	December 2023 / 1 ^e kwartaal 2024
NOVEX ontwikkelperspectief	Perspectief op bouwstenen VS, aangevuld met perspectief op Natuur en Landbouw, Energie en (Circulaire) economie.	Groene Metropoolregio, regio Foodvalley, Rijk, provincies, waterschappen	December 2023
Uitvoeringsagenda NOVEX ontwikkelperspectief	Maatregelen om ambities NOVEX Ontwikkelperspectief te realiseren. In Groene Metropoolregio en de regio Foodvalley is dit een doorontwikkeling van het VP.	Groene Metropoolregio, regio Foodvalley, Rijk, provincies, waterschappen	November 2024

Vitaal Landelijk Gebied
Gelderland (VLGG)

Gebiedsprogramma van de provincie
Gelderland, dat invulling geeft aan
de doelstellingen van het Nationaal
Programma Landelijk Gebied (NPLG)
in de provincie.

Provincie Gelderland

December 2023 /
1^e kwartaal 2024